

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

1. ประชากรที่ศึกษา (Study population) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลชุมชน ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ และนักวิชาการอื่นๆ (นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ นักวิชาการสุขาภิบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการควบคุมโรค) ทั้งหมดในประเทศไทย จำนวน 710 โรงพยาบาล มีผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มดังกล่าวทั้งหมด 19,798 คน⁽¹⁹⁾

2. ตัวอย่าง (Sample) หมายถึง แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ และนักวิชาการอื่นๆ (นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ นักวิชาการสุขาภิบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการควบคุมโรค) ทุกคน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากเขตสาธารณสุข 12 เขต เขตละ 2 โรงพยาบาล จำนวน 24 โรงพยาบาล

3. ขนาดตัวอย่าง (Sample size)

การคำนวณขนาดตัวอย่าง คำนวณจากสูตร Yamane⁽²³⁾

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

เมื่อ

N = ขนาดประชากร = 19,798 คน

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= 19,798 / (1 + 19,798 \times 0.05^2) \\ &= 392 \text{ คน} \end{aligned}$$

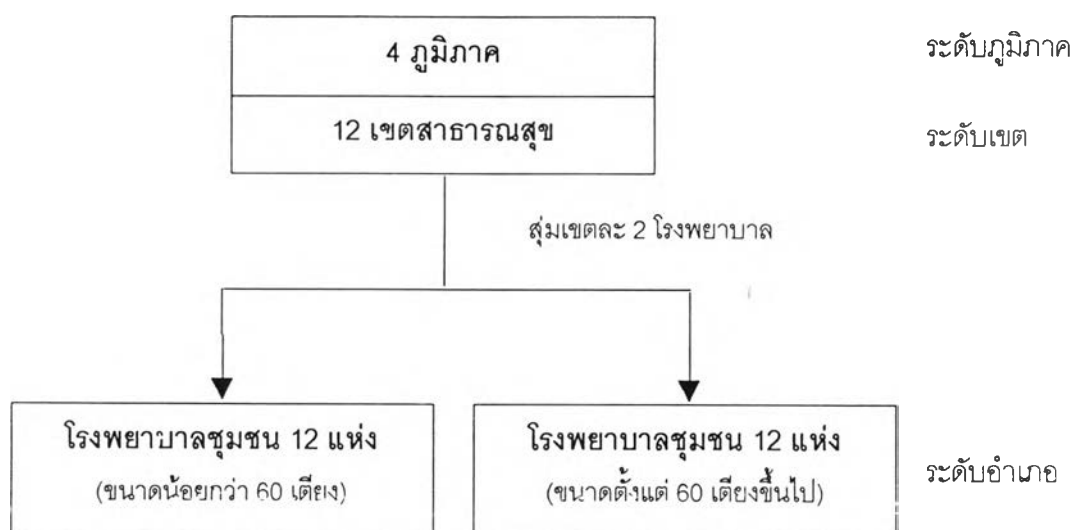
เมื่อประมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ยของจำนวนผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลคือ 30 คนต่อโรงพยาบาล (แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ และนักวิชาการอื่นๆ เช่น นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ นักวิชาการสุขาภิบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการควบคุมโรค) จะได้ขนาดตัวอย่างประมาณ $24 \times 30 = 720$ คน

4. เทคนิคการเลือกตัวอย่าง⁽²⁴⁾ (Sampling technique)

หน่วยการสุ่มตัวอย่าง (Sampling unit) คือ โรงพยาบาลชุมชน⁽²⁵⁾ มีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

- ประเทศไทย มี 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง
- แต่ละภาคมีเขตสาธารณสุข ดังนี้ ภาคเหนือ 3 เขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 เขต ภาคใต้ 2 เขต ภาคกลาง 4 เขต รวม 12 เขต
- แบ่งกลุ่มโรงพยาบาลชุมชน เป็นกลุ่มน้อยกว่า 60 เตียง และกลุ่มตั้งแต่ 60 เตียงขึ้นไป ในแต่ละเขต เขตละ 2 โรงพยาบาล คือโรงพยาบาลที่มีขนาดน้อยกว่า 60 เตียง 1 โรงพยาบาล และโรงพยาบาลที่มีขนาด 60 เตียงขึ้นไป รวมได้โรงพยาบาลชุมชนจาก 12 เขต ทั้งหมด 24 โรงพยาบาล

ผังแผนภูมิด้านล่างนี้

ตารางที่ 3.1 ผลการสุ่มตัวอย่างรายชื่อโรงพยาบาล จำนวน 24 แห่ง

ที่	ภาค	เขต	จังหวัด	โรงพยาบาล	ขนาด (เตียง)
1	กลาง	1	พระนครศรีอยุธยา	วังน้อย	30
2	กลาง	1	อ่างทอง	วิเศษชัยชาญ	90
3	กลาง	2	ชัยนาท	วัดสิงห์	30
4	กลาง	2	นครนายก	องครักษ์	60
5	กลาง	3	ชลบุรี	สัตหีบ ก.ม.10	30
6	กลาง	3	ฉะเชิงเทรา	พนมสารคาม	90
7	กลาง	4	นครปฐม	พุทธมณฑล	10
8	กลาง	4	ราชบุรี	ปากท่อ	60

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ผลการสุ่มตัวอย่างรายชื่อโรงพยาบาล จำนวน 24 แห่ง

ที่	ภาค	เขต	จังหวัด	โรงพยาบาล	ขนาด (เตียง)
9	ตะวันออกเฉียงเหนือ	5	มหาสารคาม	นาเชือก	30
10	ตะวันออกเฉียงเหนือ	5	นครราชสีมา	ด่านขุนทด	90
11	ตะวันออกเฉียงเหนือ	6	กาฬสินธุ์	เขาวง	30
12	ตะวันออกเฉียงเหนือ	6	สกลนคร	พังโคน	60
13	ตะวันออกเฉียงเหนือ	7	ยโสธร	กุดชุม	30
14	ตะวันออกเฉียงเหนือ	7	ศรีสะเกษ	กันทรลักษณ์	90
15	เหนือ	8	สุโขทัย	กงไกรลาศ	30
16	เหนือ	8	นครสวรรค์	ตาคลี	90
17	เหนือ	9	แพร่	เด่นชัย	30
18	เหนือ	9	น่าน	ปัว	90
19	เหนือ	10	ลำพูน	ลี้	30
20	เหนือ	10	ลำพูน	ป่าซาง	60
21	ใต้	11	ชุมพร	ละแม	30
22	ใต้	11	นครศรีธรรมราช	ท่าศาลา	60
23	ใต้	12	สงขลา	รัตภูมิ	30
24	ใต้	12	ตรัง	ย่านตาขาว	60

5. หน่วยการศึกษา (Study unit)

คือ ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ และนักวิชาการอื่นๆ (นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ นักวิชาการสุขาภิบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการควบคุมโรค) จำนวน 720 คน

6. การสังเกตและการวัด (Observation and Measurement)

□ ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปฏิบัติงาน (เพศ อายุ อายุราชการ สถานภาพสมรส วิชาชีพ ระดับ)
2. ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาล (ขนาดโรงพยาบาล)

□ ตัวแปรตาม (Dependent variables)

ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลต่อการดำเนินงานโรงพยาบาลชุมชน ในด้านต่างๆ 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการ ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากร การให้บริการและการรักษา มาตรฐานวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย กระบวนการพัฒนาคุณภาพ ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานและการประเมินความพึงพอใจ

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

พฤษภาคม 2543 - เมษายน 2544

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ฐานข้อมูลจากกองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาล)

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง^(26,27,28) ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยประยุกต์จากการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation)⁽²⁹⁾ ISO9002^(30,31,32) สำหรับโรงพยาบาล และ The Malcom baldrige Award^(33,34) ให้เข้ากับหน้าที่ขอบเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลชุมชน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list) และเติมข้อความในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลต่อการดำเนินงานโรงพยาบาลชุมชน ประกอบด้วยข้อคำถาม 79 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีข้อให้เลือกตอบ มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย ไม่เห็นด้วย ด้านการให้ความสำคัญมี 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญ สำคัญน้อย ไม่สำคัญ

การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

1. หาคความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 ท่านตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และรายละเอียดของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษาในข้อคำถามทุกข้อ

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาแล้ว ไปทดสอบในโรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลน้ำพอง สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น โดยให้แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ และนักวิชาการอื่นๆ (นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ นักวิชาการสุขภาพบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการควบคุมโรค) จำนวน 30 คนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient alpha)^(35,36) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 จำแนกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. การบริหารจัดการ	0.87
2. ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากร	0.91
3. การให้บริการ และการรักษามาตรฐานวิชาชีพและสิทธิผู้ป่วย	0.94
4. กระบวนการพัฒนาคุณภาพ	0.82
5. ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานและการประเมินความพึงพอใจ	0.76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมอุปกรณ์การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น
2. ขอความร่วมมือจากกองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ในการทำวิจัยโดยกองสาธารณสุขภูมิภาคออกหนังสืออย่างเป็นทางการ พร้อมแบบสอบถามส่งให้กับโรงพยาบาลชุมชน
3. หลังจากส่งแบบสอบถามประมาณ 1 เดือน ส่งหนังสือติดตามอย่างเป็นทางการโดยกองสาธารณสุขภูมิภาค เพื่อติดตามแบบสอบถามและประสานอย่างไม่เป็นทางการ โดยโทรศัพท์ติดตามเป็นระยะ พร้อมขอข้อมูลเพิ่มเติมจากโรงพยาบาล ในกรณีที่แบบสอบถามยังไม่สมบูรณ์ โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนนั้นๆ เป็นผู้ติดตามและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม
4. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สร้างคู่มือลงรหัส
2. แปลงข้อมูลเป็นรหัสตามคู่มือการลงรหัส สร้างเพิ่มข้อมูลและบันทึกข้อมูลลงเพิ่ม
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่บันทึกในเพิ่มข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows, Microsoft Excel

ตารางที่ 3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ชนิดของสถิติ	ตัวแปรที่วิเคราะห์	ชนิดของข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์
สถิติเชิงพรรณนา	ลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน	เชิงคุณภาพ	ความถี่ ร้อยละ
สถิติเชิงอนุมาน	ลักษณะทั่วไปของโรงพยาบาล	เชิงปริมาณ	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สถิติเชิงอนุมาน	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของคะแนนแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน		
	- ลักษณะทั่วไปของ รพช. เช่น ขนาด	เชิงปริมาณ 2 กลุ่ม	t-test
	- ลักษณะประชากร เช่น วิชาชีพ	เชิงปริมาณ > 2 กลุ่ม	One-Way ANOVA